

**Буринська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №1 імені В.М.Кравченка
Буринської міської ради Сумської області**

ПАМ'ЯТКА

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:

- зберігати особистий спокій, не реагувати на провокації;
- не сповіщати про свої майбутні дії (плани) малознайомих людей, а також знайомих з ненадійною репутацією;
- завжди мати при собі документ (паспорт), що засвідчує особу, відомості про групу своєї крові та близьких родичів, дані про можливі проблеми зі здоров'ям (алергію на медичні препарати тощо);
- знати місце розташування захисних споруд цивільної оборони поблизу місця проживання, місцях частого відвідування (магазини, медичні заклади тощо). Без необхідності старатися якнайменше знаходитись поза місцем проживання, та в малознайомих місцях;
- при виході з приміщень, пересуванні сходами багатоповерхівок або до споруди цивільної оборони (сховища), дотримуватись правила правої руки (як при русі автомобільного транспорту) з метою уникнення тисняви. Пропускати вперед та надавати допомогу жінкам, дітям, літнім людям та інвалідам;
- уникати місць скупчення людей;
- не вступати у суперечки з незнайомими людьми, уникати можливих провокацій;
- у разі отримання будь-якої інформації від органів державної влади про можливу небезпеку або заходи щодо підвищення безпеки передати її іншим людям (за місцем проживання, тощо);
- посилювати увагу і при появі озброєних людей, військової техніки, заворушень, засобів масової інформації сторони-агресора негайно покидати цей район;
- якщо ви побачили осіб, які не орієнтуються на місцевості, розмовляють з акцентом, мають нехарактерну зовнішність, здійснюють протиправні і провокативні дії або проводять незрозумілі роботи, – негайно поінформуйте правоохоронні органи, місцеву владу, військових;
- у разі потрапляння в район обстрілу сховайтесь у найближчу захисну споруду цивільної оборони, сховище (укриття). У разі відсутності пристосованих сховищ, для укриття слід використовувати нерівності рельєфу (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо). У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу споруд цивільного захисту, сховища і укриття – треба лягти на землю головою в сторону, протилежну вибухам. Голову прикрити руками (за наявності для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Не виходьте з укриття до кінця обстрілу;
- надавати першу допомогу іншим людям у разі їх поранення. Викликати швидку допомогу, представників ДСНС України, правоохоронні органи або військових;
- у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, протиправних до них дій (арешт, викрадення, побиття тощо), постаратися з'ясувати та зберегти якнайбільше інформації про них та обставини події для надання допомоги, пошуку, встановлення особи тощо. Необхідно пам'ятати, що ви самі, або близькі вам люди також можуть опинитись у скрутному становищі і потребуватимуть допомоги.

НЕ РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли;
- спостерігати за ходом бойових дій;
- стояти чи перебігати під обстрілом;
- конфліктувати з озброєними людьми;
- носити армійську форму або камуфльований одяг;
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси.

КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА

Комендантська година – це заборона перебування людей у визначений час на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень.

Перепустки і посвідчення видаються військовою комендатурою. Саме перепустки дозволяють перебувати на вулиці на період комендантської години. Перепустки, дійсні тільки в межах території, де запроваджено комендантську годину. Для пересування населеним пунктам громадянам необхідно завжди мати при собі документ, що посвідчує особу, подбати, щоб цей документ був доступним, адже мобільні додатки можуть працювати нестабільно.

Перевіряти документи і, відповідно, встановлювати правомірність перебування на вулицях під час комендантської години – повноваження патрулів. Хто входить до патрулів, вирішує місцева влада. Такі патрулі мають право, зокрема:

- перевіряти в осіб посвідчення, документи, що посвідчують особу, та перепустки, а в разі їх відсутності – затримувати осіб та доставляти в органи або підрозділи Національної поліції; за потреби проводити огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, які ними перевозяться;
- вилучати в осіб предмети, які є знаряддям, засобом або предметом правопорушення, і передавати їх органам або підрозділам Національної поліції;
- застосовувати відповідно до законодавства заходи фізичного впливу, зброю і спеціальні засоби;

Відповідальність за порушення режиму комендантської години. За відмову від виконання законного розпорядження або вимоги патруля загрожує штраф, громадські чи виправні роботи або адміністративний арешт до 15 діб. Якщо порушник вчиняє опір – йому загрожує штраф 17–34 тисячі гривень або позбавлення волі до 5 років. Передбачена відповідальність за поширювання неправдивих чуток, що можуть викликати паніку серед населення або порушення громадського порядку – штраф або виправні роботи.

ПОВІТРЯНА ТРИВОГА

Як дізнатися про повітряну тривогу. З метою привернення уваги населення до сигналів оповіщення цивільного захисту вмикаються електричні сирени. Лунає протягом 2-3 хвилин.

Після цього у мовному режимі через засоби масової інформації (вуличні гучномовці, радіо, телебачення тощо) до населення доводиться сигнал «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» та порядок дій за цим сигналом.

З моменту подачі сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» до початку нападу може минути лише кілька хвилин. Використайте цей час максимально ефективно.

Після сигналу «повітряна тривога»

Якщо ви вдома:

1. Ввімкніть телевізор, радіоприймач, уважно прослухайте інформацію.
2. Якщо є можливість попередьте сусідів та самотніх людей, що мешкають поруч.
3. Зачиніть вікна, вимкніть усі електричні та нагрівальні прилади, перекрийте квартирний газовий вентиль, загасіть печі, вимкніть світло.
4. Швидко одягніться та одягніть дітей (перевірте наявність пришитих із внутрішнього боку одягу у дітей дошкільного віку нашивок на яких зазначено: прізвище, ім'я, по-батькові, адреса, вік, номер домашнього телефону).
5. Візьміть: індивідуальні засоби захисту; особисті документи; завчасно підготовлений запас продуктів і води; кишеньковий ліхтар та найкоротшим шляхом дістаньтесь до найближчої захисної споруди.

Якщо ви в громадському місці:

1. Вислухайте вказівки адміністрації.
2. Дійте у відповідності з ними – ідіть у зазначені сховища або укриття.

Якщо ви в транспорті:

1. Попросіть водія зупинити транспортний засіб.
2. Вийдіть з транспортного засобу та рухайтесь в напрямі протилежному від багатоповерхівок та промислових об'єктів (парку, скверу, пустиря).

3. Швидко, без паніки займіть місце у захисній споруді (сховищі, підвальному приміщенні).

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ЗНАХІДКИ

Під вибухонебезпечними предметами слід розуміти будь-які пристрої, будь якого вигляду та форми, підозрілі предмети, які здатні за певних умов (або при дії на них) вибухати.

Особливо треба бути уважними поблизу військових частин та полігонів, у місцях масового перебування людей, на залізничних станціях, містах зберігання металобрухту.

Вибухонебезпечними предметами є боєприпаси – це військово-технічні вироби одноразового вживання, призначені для поразки живої сили та техніки.

До боєприпасів відносяться:

- бойові ракети та їх фрагменти;
- авіаційні бомби;
- артилерійські боєприпаси (снаряди, міни);
- інженерні боєприпаси (протитанкові і протипіхотні міни);
- ручні гранати;
- стрілецькі боєприпаси (патрони до пістолетів, автоматів, гранатометів).
- освітлювальні, імітаційні, спеціальні ракети;
- вибухові пакети та петарди, освітлювальні, сигнальні ракети;
- димові гранати та шашки.

При виявленні (знаходженні) вибухонебезпечних предметів **ЗАБОРОНЕНО:**

- наближатися до предмету;
- пересувати його або брати в руки;
- кидати, ударяти по ньому, намагатися розбирати;
- розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмети;
- приносити предмет додому у школу.

Необхідно негайно повідомити міліцію про знахідку або зателефонувати на безкоштовні телефонні номери 101 або 102!

Практично всі вибухові речовини отруйні, чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги і обережності!

Пам'ятайте! Розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, допущені до цього виду робіт.

При знаходженні вибухонебезпечного пристрою:

1. Негайно повідомте чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту.
2. Відмітьте підручними предметами його місцезнаходження.
3. Не підходьте до предмету, не допускайте до знахідки інших людей.
4. Припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмету.
5. Дочекайтеся прибуття фахівців, вкажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення.

Пам'ятайте! Одна з основних причин нещасних випадків з вибуховими пристроями – грубе порушення елементарних правил безпеки.

АРТИЛЕРІЙСЬКІ ОБСТРІЛИ

Артилерійський обстріл – один із найбільш небезпечних видів вогневого враження під час воєнних конфліктів, в результаті якого можлива велика кількість випадкових жертв серед населення.

Якщо обстріл застав вас на вулиці

Якщо артилерійський обстріл застав вас на вулиці, негайно ляжте на землю (канаву, яму), щільно притулитися до якогось виступу: бордюру, клумби, забору або якоїсь бетонної конструкції та накрийте голову руками (за наявності для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Найчастіше причиною поранення є не пряме влучення снаряду, а результат попадання уламків та вплив вибухової хвилі. Снаряди та міни відриваються в верхньому шарі ґрунту, уламки після підриву летять на висоті 30-50 см. над поверхнею землі.

Якщо обстріл застав вас в будівлі

Негайно зійдіть в підвал, у випадку якщо підвал, відсутній або зачинений зійдіть до сусідів на першому поверсі. Існує правило: чим нижче спустишся, тим безпечніше. Як правило снаряди попадають в верхні поверхи.

Якщо артилерійський обстріл застав вас у будинку зненацька і не лишилося часу зреагувати, швидко йдіть в кімнату віддалену напряму звідки ведеться обстріл. Лежачи або сидячи притуліться до несучої стіни, не стійте напроти. Найчастіше осколки потрапляють у приміщення через вікна. Якщо є можливість завчасно заклейте скло вікон скотчем або забарикадуйте шафами, це врятує вас від уламків скла. Якщо обстріли є постійними, необхідно завчасно забарикадувати вікна мішками з піском, важкими меблями, речами.

Якщо під час обстрілу ви знаходитися в транспорті (автобусі, тролейбусі, трамваї)

1. Попросіть водія зупинити транспортний засіб.
2. Вийдіть з транспортного засобу та відбіжіть від дороги в напрямі від багатоповерхівок та промислових об'єктів, ляжте на землю та закрийте голову руками.

Якщо вибухи застали вас у дорозі на власному автомобілі – не розраховуйте, що на авто ви зможете швидко втекти від обстрілу. Зупиніться вийдіть з автомобіля та відбіжіть якомога далі від дороги.

Загальні вимоги до укриття.

Воно має бути заглибленим і разом із тим знаходитися подалі від споруд, які можуть обвалитися на вас зверху при прямому попаданні, або можуть спалахнути. Ідеальний захист дає траншея чи канава (подібна до окопу) глибиною 1-2 метри, на відкритому місці.

Укритися під час артилерійського обстрілу можна:

- у спеціально обладнаному бомбосховищі;
- у підземному переході;
- в будь-якій канаві, траншеї, ямі, у «воронках», що лишилися від попередніх обстрілів
- вздовж високого бордюру чи підмурку паркану;
- в трубі водостоку під дорогою;
- в оглядовій ямі гаражу, станції технічного обслуговування.

Неможна використовувати для укриття

- під'їзди будинків,
- місця під технікою (вантажівкою, автобусом);
- невідготовлені для укриття підвали;
- проходи між штабелями, контейнерами, будівельними матеріалами.

Після закінчення артилерійського обстрілу

Зачекайте приблизно 10 хв. Обережно підніміться, уважно огляньте місцевість навколо себе, пересувайтесь не кваплячись та уважно оглядайте маршрут руху, ноги ставте на вільну від уламків поверхню. Не піднімайте з землі незнайомі вам предмети. Снаряди можуть бути касетними і місцевість може бути замінована. Бойові елементи касетних боєприпасів та снаряди які не підірвалися можуть вибухнути від найменшого дотику.

ВАЖЛИВО! Якщо до вас завітають невідомі люди, які заявлять, що в умовах військового стану вони повинні перевірити вашу оселю або конфіскувати майно, вам необхідно:

1. Вимагайте у людей документи, за необхідності викликайте поліцію.
2. Уточнюйте дані співробітника, та перевіряйте цю інформацію, зателефонувавши 102.
3. Пам'ятайте, Президент України наголосив, що після запровадження воєнного стану не будуть застосовуватися жодні обмеження конституційних прав і свобод громадян нашої держави!

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ В СОЦМЕРЕЖАХ:

- не додавати в «друзі» нових людей;
- не заходити в Інтернет за невідомими і підозрілими посиланнями;
- не викладати в мережі свої особисті дані та фото;
- вимкнути на телефонах геолокацію.

